

Izhaja trikrat na teden v šestih izdajah, in sicer: vsak torek, četrtek in sobota, zjutranje izdaje opoldne, večerno izdaje pa ob 3. uri popoldne, in stane z uredniškimi izrednimi prilagami ter s „Kazipotom“ ob novem letu vred po pošti prejemana ali v Gorici na dom pošiljana:

Vse leto 13 K 20 h. ali gld. 6-60
pol leta 6 „ 60 „ 3-30
četrlet 3 „ 40 „ 1-70
Posamične številke stanejo 10. vin.

Naročnino sprejema upravništvo v Gosposki ulici št. 11 v Gorici v „Goriški Tiskarni“ A. Gabršček vsak dan od 8. ure zjutraj do 6. zvečer; ob nedeljah pa od 9. do 12. ure. Na naročila brez dopolne naročnine se ne oziramo.

„PRIMOREC“ izhaja neodvisno od „Soče“ vsak petek in stane vse leto 3 K 20 h. ali gld. 1-60.

„Soča“ in „Primorec“ se prodajata v Gorici v tobačarni Schwarz v Solski ulici in Jellertitz v Nunski ulici; — v Trstu v tobačarni Lavrenčič na trgu della Caserma in Pipan v ulici Ponte della Fabbra.

SOČA

(Večerno izdanje.)

Odgovorni urednik in izdajatelj Ivan Kavčič v Gorici.

Bog in narod!

„Gor. Tiskarna“ A. Gabršček (odgov. Iv. Meljavec) tiska in zal.

Uredništvo

se nahaja v Gosposki ulici št. 7 v Gorici v I. nadst. Z urednikom je mogoče govoriti vsaki dan od 8. do 12. dopoldne ter od 2. do 5. popoldne; ob nedeljah in praznikih od 9. do 12. dop. Upravništvo se nahaja v Gosposki ulici št. 11.

Dopisi naj se pošiljajo le uredništvu. Naročnina, reklamacije in druge reči, katere ne spadajo v delokrog uredništva, naj se pošiljajo le upravništvu.

Ogledi in poslanice

se računijo po petih vrstah, če tiskano 1-krat 8 kr., 2-krat 7 kr., 3-krat 6 kr. vsaka vrsta. Večkrat po pogodbi. — Večje črke po prostoru.

Naročnino in oglase je plačati loco Gorica.

„Goriška Tiskarna“ A. Gabršček tiska in zalaga razen „Soče“ in „Primorca“ še „Slovansko knjižnico“, katere izhaja mesečno v snopiščih obsežnih 5 do 6 pol ter stane vsakeletno 1 gld. 80 kr. — Ogledi v „Slov. knjižnici“ se računijo po 20 kr. petih vrstah.

Izdajalstvo, sužnost in kaj še?

V „Edinosti“ od sobote 27. t. m. je priobčil „neki rodoljub“, kakor ga nazivlje uredništvo lista, članek pod naslovom: „Obstanek, obstanek, obstanek“, ki se dolika naših razmer na Goriškem, posebno pa konečnega odstavka v našem članku „Gregorčič-Pajer. Kako dolgo še?“ v 80. številki „Soče“ od 13. t. m., ki se glasi: — „Ali končajmo! Mi smo uverjeni, da se bodo morali sporazumeti vsi svobodomiselnosti življi v deželi, spraviti s površja sporno narodnostno jabelko po načelu popolne narodne enakopravnosti ter tako obvarovati naše prebivalstvo pogubnih nakan — črne internacionalne. Punktum“. Na podlagi tega odstavka prihaja članek do trditve, da goriški slovenski spor hoče popolnoma kopirati nesrečni kranjski spor v vseh podrobnostih — tudi v narodnem izdajalstvu. Potem govori o nekdanji konservativni stranki na Kranjskem, ki se je vezala z Nemci, kakor pozneje napredna stranka, ki je, kakor pravi članek, napravila formalno zvezo z Nemci. Nadalje potoži o žalostnih časih ter preide na Goriško. Najprvo omenja zvezo dr. Gregorčiča s Pajerjem, potem pa piše o naši stranki: „Sedaj pa snuje slovenska napredna stranka na Goriškem enako narodno izdajalstvo. „Soča“ v svoji 80. številki že pripravlja tla, po katerih popelje goriške Slovence v objem italijanskih irredentistov“. Dalje potoži še o obupu nad bodočnostjo slovenskega naroda, o odporu proti takim voditeljem, o sužnosti, vrže v stran naš predpogoj „po načelu popolne narodne enakopravnosti“, da končno tim lože govori o sovražnikih in nevarnostih ter trdi, da nam gre prej ko slej in nam pojde še dolgo le za existenco. Boriti se je le za obstanek, obstanek in zopet obstanek!

Tako ta članek v „Edinosti“.

Poznamo take vrste članke, ki mislijo, da na to ali na ono reč treba kaj reči, ali kako? Ker ne gre gladko, pa spodbije kaj iz članka, na kateri hoče odgovorjati, in sicer

kaj takega, kar ga potem ne ovira pri podkrepitvi svojih izjav. Katera so v takih slučajih najraje naperjena na najbolj občutljivo stran človeka, da tim lože odvrne čitatelja od listega temelja, na katerem je prvi članek, kateremu odgovarja, postavil svoje trditve, svoja izvajanja.

V članku v „Soči“ je rečeno izrecno, da se bodo morali sporazumeti vsi svobodomiselnosti življi v deželi, spraviti s površja sporno narodnostno jabelko po načelu popolne narodne enakopravnosti. Članek v „Edinosti“ pa imenuje ta naš predpogoj „klavzulo“, ki ni nič več in nič manj nego — prazna beseda“. Ta je lepa. Ta rodoljub v „Edinosti“ se je zaletel v temelj stavbe, katero smo postavili z imenovanimi izvajanja, spodmaknil je ta temelj, in umevno, da se potem stavba ruši. Ako bi bila nam popolna narodna enakopravnost le — prazna beseda, seveda potem bi imel prav tisti članek v „Edinosti“, ko govori o izdajalstvu in o laški sužnosti. Kdo pa mu je dal pravico, zaleteti se v naš temelj, ga pahnil na stran ter deklamovati nam potem visoko pesem o izdajalstvu, sužnosti in o obstanku? Kdaj je videl kaj takega v naši stranki, da bi imel povod predbacivati, da nam je narodna enakopravnost prazna beseda? Vi, gosp. članek, ki pravite, da poznate naše razmere, ali ste čitali program naše narodno-napredne stranke in v njem odstavke o narodni enakopravnosti? Ako ste ga čitali in ako sledite delovanju naše stranke, potem, kako prihajate do trditve, da „Soča“ že pripravlja tla, po katerih popelje goriške Slovence v objem italijanskih irredentistov? Kaj vam daje oni odstavek v „Soči“ povod k takim izjavam, za katere je izraz infamija mnogo premehek? Mi mislimo, da ne.

V naši deželi med obema narodnostima se trudijo nekateri znani življi, pridobiti klerikalizmu trdna tla. Kakšno je delovanje klerikalizma med nami in da je isti pogubnosen slovenskemu narodu, o tem je menda prepričan vsakdo, kdor zna čisto misliti o naših razmerah. Ako se širi v kaki deželi klerikalizem, ali je kaj tako čudnega, ako se združijo proti nakanam črne internacionalne svobodomiselnosti življi v isti deželi, in v slučaju, da so imeli ti življi med seboj kaj pre-

pornega, poprej poravnajo v znamenju ravnopravnosti na obe strani, da tim lože skupno odbijejo naval domačega neprijatelja? Morda se da prav po tej poti priti do popolne narodne enakopravnosti! Seveda članek v „Edinosti“ poreče zopet, da take „klavzule“ so le prazne besede, mi pa mu rečemo, da v naši deželi se političke reči tako obračajo, da se nimamo bati, sodeč po sedanjem toku tega obračanja, da ne bi prišli prej ali slej do takih odnošajev, s katerimi bomo utegnili biti zadovoljni. Predpogoj pri vsem in povsodi pa je nam popolna narodna enakopravnost. Brez te ni govora o ničem in z nikomur v naši politiki v deželi. Tega naj ne spusti članek v „Edinosti“ izpred očí, potem ne bo govoril o izdajalstvu, sužnosti itd. Mi vemo, kaj delamo, in članek v „Edinosti“ mora biti po dosedanjem delovanju naše stranke uverjen, da se ne bomo vezali z nikomur lahkomisljeno, kakor je to storil dr. Gregorčič, ki je pri sramotni zvezi z dr. Pajerjem gledal edino le na svoje mandate, in mu je bilo vse drugo: slovenski narod in narodna enakopravnost deveta briga! G. članek in tisti, ki se mu priklanjajo, naj bodo na to stran le brez skrbi, kar se liče naše stranke, ker ista ne stopi nikdar takega koraka za dr. Gregorčičem, ki diši po izdajalstvu in po sužnosti!

V ostalem pa je v članku v 80. štev. „Soče“ proti koncu več akademičnega razpravljanja nego izvajanja na pozitivnih tleh obstoječih dejstev, kar nikakor ni sposobno privedi treznega misleca do „izdajalstva“, „sužnosti“ itd., ker povsodi iz naše pisave in našega delovanja sveti — načelo popolne narodne enakopravnosti. To pa je temelj, s katerega je nemogoče delati proti narodu.

Mislamo, da smo rekli dovolj v tem pogledu!

Se nekaj „Edinosti“:

Že neshetokrat je objavljala „Edinost“ članke, ki so jej došli od — vrlih rodoljubov, katerih vrline so ostale svetu sicer neznane, pač pa so udrihali po — znanih možeh in znanih voditeljih.

Tako je tudi s tem rodoljubom, ki biva v Trstu in prav nič ne pozna naših razmer. Ne vemo, kdo je ne kaj je.

Tistim pa, ki na osebe ne gledajo, marveč le na stvar, moramo reči, da ta rodoljub je vedoma in hote zavijal, krivično napadal, saj bedak ni, sodeč po prefrigani pisavi! Zlovoljna tendenca je očitna!

Menijo li gospodje pri „Edinosti“ res, da je narodno-napredna stranka le skupina telikov ali pa breznačajnežev, da bi bila sposobna za — gabi se nam to zapisati! — narodno izdajalstvo? Ako je „Soča“ zapisala nado, da se spravi s površja sporno narodno jabelko po načelu popolne narodne enakopravnosti — odgovarja to vendar alfi in omegi našega narodnostnega stremljenja. Saj ves naš boj že dolga desetletja meri na to, da bi bilo vendar enkrat rešeno narodnostno vprašanje. In ako mi na Goriškem nekako signalizujemo konec takih sporov, — tedaj prijndra „Ed.“ z velikim svojim rodoljubom, ki nas dolži narodnega izdajalstva! Hudirja: ali homo Slovenci do sodnega dneva bili vedno le boj — za obstanek? Ne, mi goriški Slovenci bijemo boj za — napredek, ker v tem je vsa podlaga ugodnemu obstanku! Naj „Ed.“ dežele Goriške ne primerja Trstu ali Istri, tam ste reveži! Protestujemo pa, da bi morali mi vso svojo politiko v deželi meriti po tržaškem ali istrskem kopitu! — Kar se tiče deželnega zbora, je malo spornih vprašanj med narodnostima; ta se dajo vsa odstraniti — in naraščajoči klerikalizem v Furlaniji edini utegne temu pripomoči. Ako članek v „Ed.“ tega ne razume, naj nam vsaj prizanaša s svojimi oslarijami, — kajti toliko pameti in toliko rodoljubja, kolikor je imajo uredniki in dopisniki okoli tržške sestre — je najti v Gorici tudi, razloček je samo ta, da mi računamo z vsemi faktorji, gospodje v Trstu pa imajo vedno pred očmi le svoje siromaštvo nasproti vsemožni tržški sinjoriji.

Vse delovanje v deželnem zboru goriškem je odvisno od — kompromisov med Slovenci in Lahi. Za vsako točko, ki je kolikaj važna, se vrše za kulisami pogajanja, a v zbornico pride stvar le v formalno veljavno rešitev. — Ako pa „Soča“ pride in izreče nado, da se konečno rešijo vsi narodnostni spori, ki so še tega potrebni, med obema strankama in sicer na podlagi popolne narodne enakopravnosti, — pa pride „Ed.“, ki imenuje to nič manj nego „na-

— 125 —

Quo vadis?

Roman.

Poljski spisatelj Henrik Sienkiewicz. — Poslovenil Podravski. (Dalje.)

Med tem vstopi Epafrodit, cesarjev oproščeneec, z naznanilom, da božanstvena Augusta želi videti čim najurneje Tigelina, ker so prišli k njej ljudje, katere mora Tigelin zaslišati.

Tigelin se prikloni cesarju ter odide z mirnim in prezirljivim licem. Sedaj, ko so ga hoteli ugonobiti, je pokazal zobe; dal je vsem na znanje, kdo da je, in poznavaje Neronovo bojzljivost, si je bil gotov, da si ta vladar sveta več ne drzne stegniti po njem svojo roko.

Nero je sedeč nekaj časa in molčal, toda videč, da navzoči pričakujejo od njega kako besedo, je dejal: „Odretil sem si gada na krilu.“

Petronij je skomignil z rameni, kakor bi hotel reči, da takemu gadu ni težko odsekati glavo.

„Kaj misliš? Govori! Svetuj!“ zakliče Nero, zagledavši njegovo gibanje, „tebi jedinemu zaupam, kajti ti maš več pameti nego vsi drugi ter me tudi imaš rad.“

Petronij je že imel na ustnicah besede: Imenuj me za prefekta pretorijancev in jaz oddam množico Tigelina ter v jednem dnevu pomirim mesto. Toda prirojena lenoba je zmagala. Biti prefekt, to je pomenjalo toliko, kakor nositi na lastnih ramah cesarjevo osebo in na tisoč javnih zadev. A čemu ves ta trud? Mar ni prijetnejše čitati v razkošni knjižnici stihe,

pregledovati vase in kipe, ali držati na krilu božanstveno telo Eunike in s prsti razbirati njene zlate lase ter pripogibati svoje ustnice k njenim?

Torej je dejal:

„Jaz svetujem oditi v Ahajo.“

„Oh,“ odvrne Nero, „pričakoval sem od tebe nekaj več. Senat me sovraži. Ako torej odidem, kdo mi je porok, da se ne spunta zoper mene in da ne razglasi koga drugega za cesarja? Narod mi je bil svoj čas zvest, toda danes pojde za njimi. Pri Hadu! Ko bi ta senat in ta narod imel samo jedno glavo!“

„Dovoli, božanstveni, da ti sožem v besedo. Ako hočemo ohraniti Rim, moramo ohraniti vsaj nekoliko Rimljanov,“ reče smehljaše se Petronij.

Toda Nero jame tarnati:

„Kaj je meni mar za Rim in za Rimljane! V Ahaji bi me poslušali. Tukaj pa me obkoljuje samo izdajstvo. Vsi me zapuščajo! Tudi vi ste pripravljeni izdati me. Vem to, vem. Vi si niti ne domislite, kaj poreče o vas zgodovina, da nečinno zapuščate takega umetnika, kakoršen sem jaz.“

Pri tem se nakrat vdari ob čelo in zakliče: „Resnica. Pri svojih skrbih pozabljam tudi jaz, kdo da sem.“

Po teh besedah se obrne k Petroniju že s povsem jasnim licem.

„Petronij,“ reče, „ljudstvo godrnja, toda ko bi vzel pljunko ter odšel z njo na Marsovo polje, ko bi mu zapel ono pesem, katero sem zapel vam ob času požara, kaj misliš, ali bi ga ne ganil s svojim petjem, kakor je ganil Orfej nekoč divje zverine?“

Tulij Senecio, kateremu se je že mudilo k svojim sužnjem, pripeljanim iz Ancije, ki je bil že dolgo nestrpljiv, reče:

„Gotovo, cesar, samo ko bi ti pustili začeti.“

„Pojdimo v Helado!“ zakliče malomarno cesar.

Toda v tem hipu vnide Popeja in za njo Tigelin. Oči vseh se nehoté obrnejo k njemu, kajti noben zmagovalac ni korakal s takim ponosom na kapitol, s kakoršnim je on stopil pred cesarja.

Spregovoril je s počasnim in povdarjajočim glasom, ki je zvenel kakor železo:

„Čuj me, cesar, kajti lahko ti rečem: našel sem! Ljudstvo je treba osvete in žrtve, toda ne jedne, marveč na stotine, na tisoče.“

Čul si že svoje dni, kdo je bil Kristus, katerega so križali za „Poncija Pilata“. Ali veš, kdo so kristijani? Ti mar nistem pravil o njih zločinih, gnusnih obredih in o njihovi napovedi, da ogenj povzroči konec sveta? Narod jih sovraži in jih ima na sumu. Nihče jih še ni videl v templjih, ker naše bogove smatrajo za hude duhove. Ni jih videti v Stadiju, ker prezirajo dirke. Dlani kristijanov te še nikdar niso pozdravile s ploskanjem. Nobeden njih te ni še kedaj spoznal za boga. Oni so sovražniki človeškega rodu, sovražniki mesta, pa tudi tvoji sovražniki. Ljudstvo godrnja proti utihi, toda ti, cesar, mi nisi zapovedal sežgati Rim in jaz ga nisem sežgal. Narod kopni po osveti, naj jo torej doseže, narod žaja po krvi in igrah — naj jo torej ima. Narod ima na sumu tebe, naj se ta njegov sum obrne na drugo stran.“

Nero ga je iz početka osuplo poslušal. Toda po vplivu Tigelinovih besed se mu je jelo lice spreminjati in razodevati na sebi izraze jeze, žalosti, sočutja in razburjenosti. Nakrat je vstal ter vrgel raz sebe togo, ki mu je padla k nogam, dvignil obe roki kvišku in tako vstrajal nekaj časa molče.

(Dalje pride.)

rodno izdajstvo. — „Ed.“ hoče torej do sodnega dneva boj za — „narodni obstanek“ Slovencev na Goriskem! To je pa vendar prehud tobak! Po takih bojih se nikomur ne cedé sline, zato je tudi zraslo le v rodoljubni glavi „Ed.“ dopisnika ono pomembno zaganje s splošnim „odporom proti takim voditeljem.“ Mi, ki živimo v deželi, nič ne vemo o njem, ako pa v Trstu slišijo travo rasti, moj Bog, saj to ni prvič! Samih lepih nauk so tako polni, kakor berat mraza, in vsak hip pride vedno iz istega vira glasen „memento“, sodba in obsodba v tako apodiktčni obliki, da se moramo kar čuditi vodetnim krogom v Trstu, kako da trpé kaj takega.

Ne zamerjali bi „Ed.“, ako bi stvarno razpravljala i naše goriske razmere, — toda svečano protestujemo proti načinu, kakor je storila z gori omenjenim člankom. — Človek, ki živi v Trstu (kar sam pové), iztrga iz „Soče“ par stavkov, jih zavije in tolmači tako, kakor delajo naši klerikalci — in potem meče okoli sebe z narodnim izdajstvom ter pozivlje pošteni narod proti nepoštenim voditeljem zasluži od naše strani odgovor, kakoršnega „Ed.“ se nikdar ni dobila. — Ako se pa „Ed.“ iz vse dosedanje praske ničesa ni naučila, marveč da bo še dalje vsak hip le podirala na tako nepošteno natičino, podtikaje celi stranki na skrajno pertiden način kar izdajalske namene, — potem jo lepo zahvalimo že v naprej za varušto, katero si prisvaja nad nami. Rečemo le še to: Klerikalci si domisljujejo, da so krščanstvo vzeli v zakup, — naj jih „Ed.“ vendar ne posnema v tem, da bi si domisljala nekaj podobnega o — narodnosti in rodoljubju. Rekli smo že in še rečemo: Toliko rodoljubja, kolikor pri „Ed.“, je pri nas tudi, — razloček je pa ta, da razmere na Goriskem bolje poznamo, se moramo za njih razvoj le sami brigati, od „Ed.“ nimamo prav ničesa pričakovati, k večjemu kako brco, seveda v veri, da mi drugi nimamo nobene druge dolžnosti nego brco lepo vtakniti in se gospodom pri „Ed.“ se zahvaliti za podeljeno kvintesenco političnega takta in lekcijo o pravem rodoljubju!

DOPISI.

Z Vipavskega. — Gospod urednik! Gotovo mislite, da sem že pozabil na obljubo in Vas, ko se nisem oglasil toliko časa; a temu ni tako. Vsakdanja opravila, razno delo, skrbi pri gospodarstvu, ne dopustajo, da bi prijel pero v roko, večkrat pri vsej dobri volji ne. — Tuintam sem zvedel marsikaj „kraftnega“, a kaj hočete, svinčnika ne nosim seboj, da bi si vsako zabeležil, tako mi zgine marsikatera iz spomina. — Sedaj pa, ko je to malo sena, kar smo ga letos pridelali, hvala Bogu, že na „štali“, spolnim Vam dano obljubo. Pridržim si pa za prihodnjič oddelek naše prelepe vipavske doline, to je braniško dolino, iz koje vem nekaj takih, ki bi Vas zanimalo, skušal bom na kratko s to stranjo, na kratko pravim, ker vem, da Vam ne preostaja prostora.

Začnem z našim dobrim znancem Blažem iz Šempasa, ki bi rad tičke obdabil. Tička rada muca sne. Trebalo bi torej tudi davek na muce, — torej brž s predlogom na dan, dokler je še čas, ker v prihodnje bi se znal ta predlog opustiti. Škoda pa bi bilo, da bi ostal v košu pozabnosti.

Pater Knavs ne hodi več na misljone. Mogoče se je dogovedel, da nima vspeha, in upa, da v bližnji bodočnosti kaj več opravi. — Radoveden sem pa, če že ima tamošnji gosp. nadučitelj svojo prostost, ker slišal sem, da se ni upal iz hiše. — Černice in Gojače so cerkveno jedna družinica; politično so pa ločeni. To so Gojačani pokazali tudi pri zadnjih volitvah. — Kaj hočemo, če so se pokazali nezdrele! So se pač ravnali po oni bänderci na strehi, koje še tako majhen vetriček obrne. O ti presneta žeja!

Pri tunelu v Dornbergu, kjer se ni bati toče in kjer so rože tudi po zimi v najlepšem cvetju, se je zgodila prva nesreča pri zidanju „ajzenpona“. Dal Bog, da bi bila tudi poslednja. — V Vrtovinu bodo kmalu občinske volitve. — Znani Kosec, ki je bežal z nekajimi svojimi somisljeniki v dan shoda pri Rebku, kakor Angleži pred Buri, in se je zarekel, da se bo vmešaval v vsake volitve, češ, da je to njegova dolžnost, je že trgal v ta namen svoje škornje pod Goro, ter nagovarjal volilce, naj bodo trdni za njegove podrepanke kot sivi Kucelj nad njimi. V do-

lenji Vrtovin, kjer je zavedniše ljudstvo, se pa vendar ne upa, brječ se gotovo, da ga ne pošljejo h Kocijanom pod smreko, hladiti si dušo in srce. — V Kamnjah mu gre še deloma po volji, dokler županuje njegov podrepanik, ki bi najraje požrl vse naprednjake. Privoščil bi mu jih pa v dan kake slavnosti in sicer zastonj; tako bi se nasitil, ne da bi kaj trpela občinska „kasa“. — V Skriljah, kjer županuje tudi napredni in menda najmlajši župan, so imeli običajno šagro sv. Marjete in semenj od „flane“. — Letos pa so bile šmentano drage. — Sicer mi poljci ne sadimo mnogo tega sadeža, ker nam ne „rata“. — Slišal sem, da je prevzel poučevanje petja g. Kosec. No, na skriljski šagri se je pa njegov pevski zbur sponesel! Kako bi rekel? Ena je debelo cvilila, drugi je tenko krulil. To bi bilo najbolje povedano o Kosečevem petju. Vem tudi za druge gg. župnike, ki so poučevali in še poučujejo petje, a si dajo časa in truda, zato so njih vspehi lepi. Se ve, vas g. Kosec skrbe bolj volitve, kaj petje! In tako petje hočete, naj Vaši farani plačujejo! Kaj Vam ne pride se na um! Navadite kaj postenega, lepoglasnega, položite Vi kot oskrbnik cerkve prvi dar na ta altar, to tem lagje, ker cerkvena „kasa“ ne plačuje bolniških niti drugih velikih stroškov in za ono malenkost, kar porabi cerkev — nabere itak že vsako nedeljo mežnar z mošnjo; potem šele zahtevajte od faranov, naj tudi oni prispevajo. Kar vem, da radi storé, ako se zgodi, kakor sem zgoraj omenil. —

Ubogim Križanom še vedno trda prede radi vode. Potrpljenje, ljubi moji meščani, železne duri prebije. Potem pa čakaj osel, da trava zraste. — Sicer pa Bog in dobri ljudje vse dajo. — Železnica Vam je donesla lep „zaslužek“, postajo, okoli iste še lepšo dolgo cesto. Le žal, da se ne bodo posluževali Lokavčani vaše postaje, kakor se sliši. Se ve, da mogoče ne bi radi imeli lepo, krasno morda skladovno cesto v Ajdovščino, to pa ne radi nas kmetov, ampak v svoj dobiček. Sicer le počasi! Vsak ima svoj „razon“, nekaj upam, da ga mora imeti tudi ubogi kmetič.

Povedal sem Vam že, gospod urednik, kako me je v marcu neprijetno brilo in kadilo na Dolu. Dasi sem takrat sklenil nikdar več gor, vendar si mi sedaj cede sline po dolskem hladu, Lipetovem pivu, g. nadučiteljevi družbi, po kislem mleku, po lovu na srnjake, po krasnem razgledu v dolino, pa po svežem in smrekah duhtečem zraku. Oh, kako bi se to dobro st'riło

Antiklerikalcu.

Iz Št. Andreža. — Prijazni Št. Andrež je kazal v nedeljo 21. jul. praznično lice. Prijetno je bilo, ker vreme samo nam je bilo prijazno, da nam je ohladil dež prejšnjo noč vroče ozračje. S hiš so plapolale zastave, ceste so bile okinčane z zelenjem, mlaji in zastavami. Iz Gorice in bližnje okolice je hitelo ljudstvo v Št. Andrež. Imeli smo namreč cerkveni shod ali „semenj“ in ob ti priliki je prišel tudi Eminenca kardinal blagoslovit novo cerkev, katera je po velikem trudu vendar končana. Le zvonik nima še svojega klobuka končanega, kar se pa v kratkem zgodi. Cerkev je zidana po načrtu arhitekta Pascherja iz Gradca in je dolga 36 m ter široka 15 m, stane pa okoli 90.000 kron. Cerkev je krasna in gotovo je ni daleč okoli enake, seveda stane tudi nekaj!

Že okoli 7. ure se je začelo zbirati ljudstvo pri slavoloku, kateri je z vso spretnostjo izvršil domačin g. Jos. Podvršek, pričakovanje Nj. Eminenco, kateri je dospel ob 7¼. Pozdravili so ga domači župnik, župan v imenu občine, nadučitelj in slednjič deklica učenka Marija Marko v čič v krasnem nagovoru v imenu šolske mladine ter mu je poklonila šopek svežih cvetlic. Na to je šel cel sprevod mimo nove cerkve do župnišča in od tam spet pred cerkev, kjer so jo začeli blagoslavljal. Idoč tako skozi glavni del vasi, je vendar vsakemu narodnjaku takoj padlo nekaj v oči. Izmed par stotin zastav namreč, katere je postavila občina ob cestah in trgu pred cerkvijo in onih, katere so razobesili zasebniki, smo našli v celi vasi menda samo devet trobojnic, med tem ko je bilo nebroj cesarskih in onih — deželnih. Ali ni to sramota za nas? Kje si zavedni(?) Št. Andrež? Rojaki! pokazimo vendar tudi na zunaj, da smo Slovenci! —

Naše „bralno in pevsko društvo“ se je zopet nekoliko oživilo, sedaj, ko je začelo nadaljevati svoje redne pevske vaje. Vodstvo je prevzel namreč vrli gosp. Fr. Stelè, pevo-

vodja „Pevskega in glasbenega društva v Gorici“. Pevcev prihaja k vjam redno do 40. Da bi le vsi zvesti ostali! Društvo misli prirediti tekmo jeseni veselico. Da se društvo do sedaj ni moglo prav razvijati, je bil glavni vzrok ta, da ni bilo mogoče dobiti vedno pevovodje. Upamo pa, da se pod tako spretnim pevovodjo, kakor je g. Stelè, zopet povspne na noge, kar mu iz srca želimo.

Rihemberg, dné 24. jul. — Naš očka župan se je že večkrat izrazil, da se odpové ob prihodnjih občinskih volitvah ter da ne sede več na županski stolec naše občine, ker se mu ta baje preveč mae.

Seveda, da tako govorjenje ni izhajalo in ne izhaja iz srca, se vidi čedalje bolj, ali grozdje zanj bo tatás le malo prekislo. Zato si pa pomaga naš očka župan na drugo pot, namreč potrudil se je pravočasno pretekli teden v Škrbino ter tje povabil tudi nekoje Svečane ter jim „zbrisal“ in znižal davke z njih zemljišč, ležečih v naši katastralni občini. Ali ni šel le v Škrbino, lezel je tudi v Opatjeselo in Lukvico. —

Ta dopis pride pred oči gotovo tudi njegovim privržencem, kojim morda ne bo ugajal, ali zapomnijo naj si, da naš očka napravi z njimi najbrže tako, kakor je napravil z našimi sosedi z Brjij, kojim ob takih prilikah zida cerkve, pokopališče, popravlja poti vodnjake, varuje njih polja in hiše proti hudournikom itd., ali obljube ostajajo le obljube! Da naše ne pozabi, je umevno. Ako bi kdo ne veroval tega, naj se potruži lepo v Rihemberg, kjer se prepriča o resnici. — Ne rečem pa, da bi ne bilo komu onih posestnikov kaj „ponižanega“ ali „povišanega“, ako povabi našega očko na dom, posebno še, ako ima doma kaj „lepega“. — Pa bodi dosti za danes, saj se še vidimo, g. očka župan!

Skrilje 24. jul. 1901. — V nedeljo dne 21. t. m. smo imeli udje tuk. bralnega društva krasen vžitek. Na našo željo so došli vrli slavčki bralnega in pevskega društva iz Šmarj k nam ter nas zabavali pri g. Kravosu s krasnimi popevkami. Vmes se je tudi marsikatero reklo, tako, da nas je še prehitro objel tihi mrak, v kojem smo se podali skupno do našega g. Vrčona, k'ar so jih nam vrli slavčki še par za slovo zapeli ter se s krepkim „na zdar“ poslovili od nas.

Take in enake izlete da bi prirejela vsa društva v naši dolini k mejsebojnemu poznanju, našemu boljšemu zjedinenju in skupnemu delovanju v blagor našega milega nam naroda. Odbori in udje bralnih in pevskih društev, mislite nekoliko o tem mojem nasvetu in poskusimo tem potom skupno delovati; vspeh nam gotovo ne izostane.

Društvenik.

Domače in razne novice.

Osebna vest. — Učiteljem-voditeljem na slovenski šoli na Ajševici (Staragora), katero vzdržuje mestna občina goriska, je imenovan g. Josip Vittori, doslej učitelj na Vrhu (Rubije).

Shod v Šempasu je odnesen na nedoločen čas. V nedeljo se ni mogel vršiti, kakor smo že povedali, radi Ozeljancev, druge nedelje meseca avgusta pa so že vse določene za shode. Shod v Šempasu bo torej pozneje, kedaj, se naznani pravočasno. Toliko na znanje, ker se je bila raznesla ponekod vest, da bo shod v Šempasu v nedeljo 4. avg.

Dr. Ivan Zucco odpre 1. avgusta svojo odvetniško pisarno v Pulju, ulica Circonvallazione 21. (hiša Malusa), prilično na levo.

Učiteljskim kandidatom in kandidatinjam! — V sezanskem šolskem okraju je več služeb za učitelje in učiteljice prostih. Kedor se hoče preskrbeli s službo, naj hiti.

Kdo bo ravnatelj na c. kr. realki v Gorici? — Odkar je podal dr. Tuma v deželnem zboru interpelacijo glede imenovanja novega ravnatelja na c. kr. realki v Gorici, je nastalo prav živo zanimanje za to vprašanje. — Kar pa čujemo izza kulis in se utesne uresničiti, presega vse nepricakovane kombinacije.

Na c. kr. realki je več starejših profesorjev, ki bi bili še najbolj sposobni, da bi postali ravnatelji na tem zavodu. Poleg poznanja krajevnih razmer in dosedanjih grehov na tem zavodu znajo tudi oba deželna jezika. Prof. Čebular, Berbut, Seidl bi bili vsi kakor nalašč za službo ravnatelja; zadnji je celo jako delaven mož na znanstvenem polju, ki ima v dunajski akademiji znanosti in ved glas učenjaka, kakoršnih ni veliko po srednjih solah. — Toda nikdo teh mož ni niti prosil, ker noče postati šef svojih dosedanjih kolegov.

Vse drugače nekdo drugi. Lani smo dobili v Gorico na realko 35 let starega žida — dr. Brandeis-a, ki poučuje tuje jezike, torej predmete stranske veljave. To je bil

izvoljen naslednik dr. Schreiberju! — Ali mož je žid! Kako pomagati?! — Nič za to, pomoček je lahek! Čifut se je dal krstiti, pa ni postal morda katoličan, marveč — protestant, da le žid ni! In ta mož edini je bil tako predrzen, da je prosil za mesto ravnatelja! Najmlajši med vsemi in komaj leto v Gorici! — Radovedni smo, ali šolske oblasti primerno zavrnejo tako drznost protestantskega žida! Imenovanje tega moža bi moralo zbuditi opravičeno nejevoljo v celi deželi! To bi pomenilo, da se šolska uprava nortuje posebno s Slovenci, ki bi pa dali vladi primeren odgovor. — Dr. Brandeis ne zna slovenskega jezika, ergo ni sposoben za ravnatelja kake šole v Gorici! Zato protestujemo proti njemu z vso odločnostjo! — Za to mesto se potegujejo za služni starejši profesorji z vsemi kvalifikacijami in znanjem jezikov. Toda ne, teh ne! — To je zopet slučaj, ki nas sili, da moramo z vsemi silami zahtevati čisto slovensko realko in gimnazijo v Gorici!

Slavnostna otvoritev koč na Krnu se bode vršila, kakor smo že poročali, dne 5. avgusta t. l.

Tolminska skupina turistov odide iz Tolmina (zbirališče pri „Jonzelnu“) v nedeljo 4. točno ob 4. pop. čez Zatočmin, Selce na planino „Slime“ (4 ure), kjer prenoči. Drugi dan ob 4. zjutraj odhod h koči na vrh Krna (3 ure). Reditelj tej skupini je gosp. A. Devetak.

Kobarška skupina odide 4. pop. točno ob 5. (zbirališče pri „Žganu“) skozi Ladra-Libušnje na planino Zaslap (3 ure), kjer prenoči; drugo jutro vrh Krna (2 uri). Reditelj: gosp. A. Stres.

Tretja skupina se zbira v Bovcu „pri Rejderji“, nima še natančnega programa in pojde prej ko ne po cesti, ki vodi v Sočo do kolovoza na „Lepieno“. Po tem kolovozu do „Lepiene“ (1½ ure) in na planino „Duplje“ (2 uri), tu prenoči ali pa se poda na „Planino na polju“ (1 uro) iskat prenočišče. Odtod je pa vrh Krna še 1½ ure. Reditelj: gosp. A. A. Mlekus.

Sicer se p. t. izletniki poslužujejo lahko tudi ture skozi „Krnsko vas“, kjer dobe pri „Humarju“ hst. 20 kakih 10 ležišč.

Blagoslovljenje koč se bode vršilo 5. ob 10. predpoldne. Na predvečer točno ob 9. uri se bodo poskusili vrh Krna umetnimi ognji, na katere opozarjamo posebno dolince.

Po blagoslovljenju koč prične banket. Ob 2. pop. pa odhod s Krna skozi Krnsko vas na Kamno, kjer bodo čakali izletnike vozovi.

Dr. Rojic o bolnikih v tujih bolnišnicah. — Dr. Rojic je govoril v deželnem zboru grozno filipiko proti zgradbi norišnice, potem pa glasoval za njo. Kdor čita njegov govor, se mora le čudom vprašati: S čem pa so ga potolažili, da je opustil svojo neravno obstrukcijo ter glasoval za norišnico, ki bo veljala po njegovi trditvi do 1.400.000 K? Ne bomo pobijali raznih njegovih trditvev. Tu se zadovoljujemo le z jednim dejstvom.

Dr. Rojic je dejal, da naša dežela je plačala v zadnjih treh semestrih tujim bolnišnicam 216.000 K. — Vprašamo: ali meni dr. Rojic, da bi dežela zanaprej ne plačevala, ako bi imela svojo bolnišnico? Skoro gotovo bi niti krone manj ne plačevala! Zakaj ne? — Zato ne, ker ljudje gredo v tiste bolnišnice, kjer živé, delajo in — zbolé. Naši deželani, ki zbole na Dunaju, v Pešti, v Zagrebu, v Serajevu, v Ljubljani, v Trstu gredo pač v tamošnje bolnišnice! Kdo bo mogel siliti bolnike, da bi potovali do Gorice in tu šli v bolnišnico? In ako bi jih kdo silil, se bo glasil parere tamošnjih zdravnikov v 99%, da bolniki niso zmožni za prenos v Gorico! — Glavni razlog dr. Rojica torej odpade. — Povedali smo pa tudi, da bi dosedanjih dve bolnišnici v Gorici uprizorili novi deželni prav nevarno konkurenco! — To so razlogi, ki pravijo, da ni take sile niti z novo bolnišnico! Počasi po klanci!

Iz Bovca nam poroča prijatelj: „Tukaj je zbudilo splošno veselost poročilo v obeh klerikalnih listih o homatijah na shodu v nedeljo teden. — Da znajo klerikalci nesramno lagati, to smo vedeli že davno; ali da se bodo drznili lagati celo ob taki priliki, ko je bilo navzočih toliko prič, to pa presega meje navadnega razuma! — Kdo naj jim veruje, da se je vabilo na shod s klici: „Kdor je proti delavcem, pojdi gori!“ Saj je bilo v naših vrstah veliko delavcev! Lagati pa znajo in nič se ne boje greha!

Ekselj je torej nakrat postal uzoren katoličan; njegova svetost je tako velika, da je postal kar podpredsednik katoliškega društva, po smrti pa mu je zagotovljen zlat stolček tik božjega trona. — Če to ni za počit! V kratkem pošljemo „Soci“ za „tutti frutti“ popis njegove pobožnosti v preteklosti in sedanosti, da bodo čitatelji videli, kak švindl uganjajo popi s katoliškim imenom!

Klerikalni listi so se besno zagnali v gostilnicarja gosp. Huberja, češ, da ni bil mož beseda, da je v resnici drugade delal nego je obljubil itd. Tu jih imate, klerikalne brezobrazneže! Mi naprednjaki smo imeli in imamo vse vzroke, da bi bili udarili po njem, pa smo lepo molčali, ker vemo, da bi mu škodovali, a tega nečemo. — Ko so klerikalci pa le menili, da jim ni prezevsto držal žaklja, ko so oni kradli, pa že udrihajo brez pardona po njem! — Gosp. Huber je dovolil

svoje prostore za javni klerikalni shod, pa ne za zaupni. Ako je pozneje dovolil tudi za zaupni shod, je dokazal do klerikalcev veliko preveč obzirnosti. Z naprednjaki ni bil v nikakem dogovoru; oni so prišli, zasedli prostore, naročili vina, a on jih ven ni zapodil! To je ves njegov greh! — In edino radi tega kaplan Abram že hujska proti njemu! Tako je farska krščanska ljubezen! Pritakni mu s prstom, kar mu ni prav, pa te ugonobi, ako bi mogel! — G. Huber jih zdaj bolj pozna, da bo vedel, kaj ima od njih pričakovati. Edino zguba mu preti od njih, kajti kogar se oni lotijo, mu ves blagoslov iz hiše preženejo, da se ga ljudje ogibajo.

Narod izdajalec. — Nekdo piše: „Člankar v „Edinosti“ od sobote je Slovenec lepo naslikal za narod izdajalec. Najprej je pograbil kranjske klerikale, potem pa liberalce; oboji so izdajalci, ker so se baje vezali z Nemci. — Preide na Gorisko; tu udari po klerikalcih in pravi, da so se zvezali z onimi Lahi, ki so se slabši nego liberalci, potem pa pravi, da ... enako izdajstvo pripravljajo zdaj naprednjaki. — Svetujemo nadzorovalnemu odboru pri „Ed.“, da pokliče psihijatra, ki preišče duševni položaj tega čudnega člankarja.“

Kdo je kriv? — Pogodba med dr. Gredolčičem in Pajerjem bujno cvete. Našim klerikalcem ni prav nič drugega pred očmi nego — prihodnje volitve. Zasedanje deželne zbornice naj služi čisto v to, da bodo imeli kaj „stafa“ za agitacijo. — Italijanom so jako dragi gostje ti naši klerikalci, ki trepetajo za svoje mandate ter so pripravljani na vse mogoče žrtve (— saj oni ubogo malo davkov plačujejo! —), da bi si le zopet pridobili sedeže v deželni zboru. S takimi junaki se dr. Pajer igra kakor z otroci: ovija jih okoli prsta, da je veselje v Izraelu!

Vprašanje o deželni norišnici jih je spravilo v hude skripe. V „Soci“ je že bilo povedano, kako žalostno ulogo so igrali. — Toda svoje brunne ovčice že potolažijo! Stavimo glavo, da bo vsega zopet kriv — kajpada! — dr. Tu ma. Mi smo jako radovedni le na iznajdljivost pobožnih duš, s čem pridejo na dan! Dr. Tuma naj se torej le pripravi!

Pevsko in glasbeno društvo v Gorici. — V pričetku septembra lanskega leta je blagoslovilo pevsko društvo „Nabrežina“ svojo zastavo. — Dšlo je veliko pevskih društev, ki so ondi nastopila; odklikovala sta se Trst in Ljubljana, — le iz glavnega mesta dežele, t. j. iz Gorice, ni bilo pevskega društva. Kolika sramota! — Bilo nas je tam iz Gorice veliko gostov, ki bi bili že sami lahko tvorili lep pevski zbor, zato smo toliko bridkeje občutili sramoto. — In takrat se je prav odločno sklenilo, da moramo ustanoviti pevski zbor! — Kje pa je bil takrat prvi pevodaja Mrcina s čitalniškim zborom, da bi bil rešil čast goriskih Slovencev? — Mercina je bil sicer tu s polno glavo domisljije, a zbora ni imel, niti zborčka ne! — In danes? V Trstu je nastopil goriski možki zbor v najimpozantnejšem številu ter odnesel domov lovorov venec. — Tržaški Slovenci so videli naš pevski zbor, videli so njega člane, kdo in kaj so in kako delajo čast narodu s svojim nastopom in peljem, — in umevna jim bo zloba človeka, ki ni mogel spraviti v čitalnici zbora niti za Prešernovo slavnost, pa se drzne na najinfamnejše načine udrihati po tem prekrasnem zboru.

Poprej nismo imeli nič, prav nič! Le od časa do časa se je v velikih mukah sestavljalo „ad hoc“ za kako čitalniško veselico zbor, skoro vedno le mešan; pri „Sokolu“ iste težave. — Zdaj pa imamo mnogosteven zbor, ki dela goriskim Slovincem čast! Zdaj se nam ni treba več sramovati, kakor lani na Nabrežini, marveč ponosno lahko nastopamo ter s svojo pesmijo — zmagujemo. To je napredek, katerega ne občejujejo le goriski Lahi (kakor nas je smesila „Norica“), marveč vsi Slovenci, ki ga čujejo. In 21. t. m. je bilo v Trstu veliko naroda, ki je častital Gorice na tem pevskem zboru! — Zdaj naj Janez Mrcina le dalje zabavlja!

Tombola v St. Petru, katerega se vsi vsako poletje nekaj let sem, hira od leta do leta. Leta 1898. je dobil „Solski Dom“ od tombole 500 gld., naslednje leto že samo 100. lani se manj, letos pa je čistega dobička komaj 135 K; torej dobi „Solski Dom“ komaj 45 K. Kdo je kriv temu, ni treba vprašati. Ali „Gorica“ se pri tem vseeno posnehuje in maha po naprednjakih, kateri so nasproti oni tomboli jako mehki in popustljivi, dočim klerikalci prezirajo dosledno vse ono, kar je v naprednih rokah, ali ne le prezirajo, tudi uničiti hočejo vse, kar nimajo oni pod komando. — Da je sploh še nekaj udeležbe pri tomboli, je zasluga naprednjakov, kateri so pokupili lepo stevilo srečk, tudi med prvaki so jih kupili ter niso vrgli usiljivega ponujalca po stopnicah, kar bi bili storili klerikalci v obratnem slučaju! Dobrovoljni naprednjaki pa imajo v zahvalo od „Gorice“ to, da jih proklamira za klerikalce, ker piše tako, kakor da so srečkali sami njeni pristasi, čeprav dobro ve, da to ni res. — Bo pač zadnji čas, da se začnemo ravnati tako dosledno proti njim, kakor oni nasproti nam v takem pogledu. Le s tem se jim odvzame zdržbarsko moč in se jih prisili, da opuste politiko pri takih zavodih, kakor je „Solski Dom“.

O neki terejalki in „Kristusovi nevesti“ so se bavili zadnji „Tutti frutti“ v „Soci“. Opisano je bilo, kako malomarno opravljajo take ženske svojo službo, to pa radi tega, ker so fanatizovane in mislijo vedno le na cerkev. Slika je bila tako dobro zadeta, da so takoj pogruntali, katere je tista Kristusova nevesta. Tudi „Prim. List“ se je dotaknil te reči, ali ne, da bi morda ugovarjal ali dokazoval, da ni resnica, kar je pisala „Soci“ ali pa vsaj opravičeval tisto žensko, o ne — ker ne more, kajti v „Soci“ je stala čista istina — marveč udari po gospodarju, pri katerem služi tisto „pobožno“ žensko. Udari pa zaradi tega po njem, ker oni gospodar je blagajnik „Gor. ljud. posojilnice“, proti kateri so se zarotili in zakleli dr. Pepe & compagnia bella. Radi one nemarne terejalki, katere ne marajo niti njene družice, se zaletava „Prim. List“ v „Gor. ljud. posojilnico“, roče služabnice proti njej. Tu pač dr. Pepe ne opravi nič, ker jo predobro pozna, in „Gor. ljud. pos.“ nima vendar nicesar opraviti s tisto terejalko! Napad na posojilnico kakor tudi na gosp. blagajnika je povsem neopravičen, ker ona vest o tisti terejalki nam ni došla od njega marveč povsem od druge strani ter se je umevno brez njegove vednosti priobčila. Sicer pa kaj ima opraviti pri tem gospodar? Vest v „Soci“ se dotika le „Kristusove neveste“, dr. Pavlice ter tistih, ki fanatizirajo služabnice, da jim gre le cerkev po glavi ter pri tem zanemarjajo svojo službo. — Da nima dr. Pepe nič opraviti s tretjim redom, jermjemo na znanje, ker general tretjerednic je baje kapelan Lican na Placuti, toda mi nismo spravljali dr. Pepeta v nikako dotiko s tretjim redom, marveč smo le rekli, da take sadove nam rodi Pavličeva delavska organizacija in pa fanatiziranje po cerkvali. Pri tem pa ostanemo še vedno.

Mi pomilujemo tisto fanatizovano žensko in svarimo druge služabnice, da se ne udajajo preveč vabljivim glasovom mladih gg. nunciev! Bolje brez pasa okoli života služiti v zadovoljnost gospodarjev in gospodinj, nego s pasom krog života in s Kristusom na jeziku v nezadovoljnost službodajalcev!

Životopis v poglavjih. — Pišejo nam: Pred nekaj časa je list „Monitor“, katerega izdaje državni poslanec Breiter v Lovu, prinesel životopis Lvovskega protektorja zavarovalnice „Unio Catholica“, P. Letusa Olszewskija. Životopis je razdeljen v poglavja, ki se naslednje glase: Tajnost celice. Pater Letus kot trubadur. Meden mesec patra Letusa. Bonboniera gospe Jadvige. Zaljubljeno pismo patra Letusa. Prvi oblaki na mirnem nebu. Mal Letusk. — Splošno se je mislilo, da hode P. Letus poslanca Breiterja tožil radi razgaljanja časti, kar pa se dosedaj menda še ni zgodilo. Pač pa je bil pred kratkim poljski generalni zastopnik „Unio Catholice“ radi nepoštenega ravnanja pri tej zavarovalnici obsojen na leto dni zapora. Taki so!!!

Telovadno društvo „Sokol“ v Idriji priredi dne 25. avg. izlet v Logatec ter vabi tudi druga bratska društva na udeležbo, ker na tem sestanku naj bi se posvetovalo in tudi rešilo pereče vprašanje o slovenski oziroma jugoslovanski sokolski zvezi. Logatec je železniška postaja, torej je zveza za pohod omenjene slavnosti jako ugodna.

Nesreča slovenskega delavca na Češkem. — Pišejo nam iz Polavna na Češkem: Dne 23. t. m. ob 11. uri predpoldne se je zgodila huda nesreča v predoru pri Markelsdorfu tik Tambalda na Češkem. Udrila se je skala iz obočja predora na delavce, ki so spodaj delali. Zadelo je tri; dva je le nekoliko poškodovalo, enega na nogi in enega na roki, Franca Humarja, doma iz Lokovca, pa je tako močno poškodovalo, da ni živel več nego jedno uro potem. K sreči se da je skala naravnost doli padla, kajti ako bi se bila valila, bi jih bilo gotovo več pobilo. Pogrebli so ranjkega, ki je bil star komaj 20 let, na 25. t. m. ob 6. uri zvečer. Udeležili so se pogreba vsi delavci iz predora. Pogreb je bil lep s velikim spremstvom in z godbo. Nagovor na grobu mu je napravil č. g. kapelan prvo v češkem, potem v nemškem in laskem jeziku. Ginjen je bil do solz vsakdo, videč pred seboj rakev s stuplom čvrstega mladeniča, katerega, je spravila prisiljena smrt pod zemljo. Počivaj mirno v dalnjem Polavnu, hodi ti lahka zemlja bratska, ostalim pa sožalje!

Streljanje proti toči. — Profesor Perntner poroča v „Meteorol. Zft.“ za junij o vspehu streljanja proti toči v Italiji. Stevilo neugodnih slučajev je dvakrat večje nego ono ugodnih, ne oziraje se na to, da v ugodnih slučajih sploh ni padala toča niti daleč okrog, kjer niso streljali. — V italijanskem parlamentu so hoteli uvesti posilno streljanje, ali senator Blazerna je ostro govoril proti. — Pri nas Slovincih je profesor Seidl napisal že več učenih razprav, ki opozarjajo k previdnosti. — Vse kaže, da streljanje proti toči v kratkem zgubi ves svoj dober glas.

Droblj. — Poročali smo o nekem pretepu na Vitovljah. Kakor se nam poroča sedaj, je pri tem g. Brankovič povsem nedolžen, s čemur popravljamo dotično vest.

V Ločniku so pili. Neki Pecorari se je bil napil preveč. Vsled tega je padel po stopnicah, ko je šel v svoje stanovanje, ter se poškodoval nevarno na glavi.

Iz St. Andreža nam poročajo, da je hodil zadnje dni po St. Andrežu neki po-

stopač Marani iz Gorice. Šel je iz hiše v hišo ter prosil denar na posodo, 40 ali 50 krajcarjev, češ, da vrne potem 1 gld. Tisti Marani je človek, ki je bil že večkrat zaprt. Čuvajte se, okolici, pred njim, da Vas ne opehari!

Mostu čez Sočo pri Barki le se ni in ni. Delo je bilo precej malomarno od strani podjetnika, nekaj je Soča pobrala, tako, da sedaj se sploh težko ve, ali se gradi most ali ne. Nô zadnje dni preteklega tedna so videli cigane, kako so tolkli kamenje ter jih prenašali, in hudomušneži so začeli govoriti, da zdaj pa bo že kmalu most gotov, ker so se lotili dela cigani!

Občinske volitve v Krminu se bodo vršile ali koncem avgusta ali začetkom septembra. Radikalci ne pozabljajo, da so krminski volilni možje v peti kuriji glasovali za dr. Gregorčiča, vsled česar utegnejo biti volitve prav zanimive.

Danes 8 dnij so okradli neznani tatovi krčmo v Lesinah v Krombergu. Pobrali so nekaj sira, cigaret, mlin za kavo itd. tako, da je bilo škode okoli 60 gld. Udrli so v krčmo po noči skozi okno. Neke sumljive osebe so že prišli ter jih zaprli.

V soboto teden je bilo treščilo v Kalu prav kakor z jasnega neba v neko smreko ter jo razkalo po sredi. Ljudje so bili kar preplašeni, ker v Kalu ni bilo niti kaplje dežja, pač pa je kake dve uri proč deževalo.

V Devinu sta se sli v nedeljo kopat v morje 2 deklici, stari po 12 let. Ena je vtonila, drugo pa so komaj rešili. Zašli sta bili v preveliko vodo.

Listnena. — Gosp. dopisniku v Z. Poslani dopis o „velikem strahu“ po našem mnenju ne tiče v javnost, ker vsa stvar je pač brezpomembna in govor tista možaka o „strahu“ le nesmisel. O priliki kaj drugega! Zdravi!

Razgled po svetu.

Deželnozborna volitve na Kranjskem so razpisane, in sicer bodo volile kmetске občine 12. septembra, mesta in trgi ter trgovskoobrtna zadruga dne 19. in veleposelstvo dne 23. septembra.

Volitve v češki deželni zbor se bodo vršile v prvi polovici meseca novembra. Češki agrarci postavijo svoje kandidate v vseh kmetčkih občinah.

Račun 19. stoletja. — To stoletje je dobilo od svojih prednikov konja, zapustilo pa je dvajsetemu stoletju lokomotivo, bicikel in avtomobil. Sprejelo je gosje pero, pa zapuščalo pisalni stroj. Ono je našlo ročni stroj za novine, zapuščalo gorostasno rotacijsko masino. Ono je našlo slikarstvo na platno, zapuščalo fotografijo. Ono je našlo ročno tkanje, zapuščalo pa mehanično tkanje in predenje. Ono je našlo smodnik, zapuščalo pa eksplozijske tvarine. Ono je našlo puško na kamen, a zapuščalo moderno orožje, ki brzo siplje ogenj. Ono je našlo lojeno svečo, a zapuščalo električno luč. Ono je našlo jadernico, zapuščalo pa parobrod in podmorsko ladijo. Ono je našlo enostaven brzojav, a ostavlja telefon in brzojav brez žice. Ono je našlo enostavno luč, a zapuščalo x-zarke.

Obeltnico smrti kralja Umberta so proznovali v Italiji po vseh mestih, zlasti v Rimu, na slovesen način. Tihe sv. maše v Pantheonu so se udeležili kralj in kraljica te sorodniki, slovesne pa ministri, visoki dostojanstveniki ter zastopniki raznih držav.

Žena Krügerjeva je umrla, kakor smo poročali, ter so jo pokopali v Pretoriji. Bila je fanceškega rodu iz zgodovinske rodbine Hugonottov-Duplessisov, katere je imela obsežna posestva v južni Afriki. Krüger je bil star 24 let, ko jo je poročil, njej je bilo 16 let. Bila je drobne postave, kar jo je razločevalo od navadno robustnih burskih žena. Bila je sveža in čila, ko se je možila, jezdila je konja kakor amazonka, ali znala je vse, kar treba dobri gospodinji. Bila je sploh vzorna žena, skrbna mati in najboljša gospodinja. Imela je 16 otrok, izmed katerih jih je živelo, predno je počila vojna, še 10. Nekaj sinov je padlo v vojni z Angleži. Živela sta z možem pravo idealno, patriarhalno življenje, katero je prerušila vojna. Stara je bila nekaj nad 70 let.

Crispi, znani italijanski politik in večkratni ministerski predsednik, umira, kakor poročajo brzojavke iz Neaplja. Crispi je bil, kakor znano, začetnik tromezve politike v Italiji, za katero je le malo ogrevanja več.

Na Španskem. — Na shodu v Barceloni so sprejeli resolucijo, v kateri zahtevajo, da se iztirajo vsi menihi. V Madridu je bil v nedeljo velik shod proti kongregacijam. — V Barceloni so sli manifestantje po mestu okoli ter so klicali: Smrt jezuitom! — Ljudska osveta nad stoletnim izkoriščanjem od strani kongregacij!

New-York — trgovsko središče sveta. — Lansko leto je znašal izvoz Združenih držav 1.394.483.082 dol., a uvoz 849.941.184 dolarjev, torej izvoz večji za 544.541.898 dolarjev. Od prejšnjega leta se je izvoz povečal za 14.667.085 dolarjev.

V pokrajini Čili na Kitajskem se je organizovala zveza bivših bokserjev in odpustitvenih vojakov, ki šteje 25.000 mož; oropali so vse cesarske vozove, poslale iz Pekinga.

Raznotero. — Na parniku „Bohemia“ se je usmrtil na poti iz Brindisi v Trst 28-

letni Arabec Mohamed Fegir iz Kahire. Prereza! si je vrat z britvijo, katero so našli se v njegovih rokah. Ta Arabec se je hotel že večkrat vreči v morje, ali se mu ni bil posrečilo, ker so ga vselej zadržali. V Trstu so ga pokopali na mohamedanskem pokopališču. — V Teketelehota na Ogrskem se je utrgal v nedeljo oblak, ki je preplaval ves kraj. Mnogo hiš se je podrlo, setev je uničena. — Novim ravnateljem prazkega konservatorija je imenovan slavniti češki skladatelj Antonin Dvořak. — Včeraj je umrl v Ischlu telesni zdravnik cesarjev, prof. Wiednerhofer.

Narodno gospodarstvo.

BORZE IN BORZNI POSLI.

Opisal Albert Žnidaršič. *)

V 20. stoletju gotovo ni več nikakega trgovca, kateri ne bi bil slišal o borzah. Ker je pa veliko ljudi, katerim so borze in njih uredbе uganjka in tajnost in ker se današnje moderne velike trgovine ne more misliti brez njih, hočem tukaj podati citateljem sliko o borzah, kakor tudi o poslih, kateri se tam sklepajo.

Kaj je torej borza? Borza je mesto, na katerem se zbirajo trgovci v interesu svoje obrti, govoreč o trgovskih prilikah splošno in sklepaje trgovske posle. Imé samo je vzeto — kakor jih večina misli — od trgovske obitelji Van der Beurse iz grada Brügge v Holandiji, ker so v njihovi hiši imeli takšne sestanke. Drugi zopet mislijo, da je imé prišlo od palače v gradu Amsterdamu, na kateri so bile vklesane tri denarne mošnje. (borsa).

Kakor se dandanes misli, so bile prve borze urejene l. 1531. v Brügge in Antwerpenu; nekoliko let pozneje so bile že tudi na Francoskem, Angleškem, v Nizozemski in Hamburgu. V prvem začetku se je delalo na teh borzah jedino z navadnim blagom.

Borze so brez dvoma centum gospodarskega in trgovskega prometa in njih položaj je važen za razvitok narodnega gospodarstva. Kakor so se borze do danes razvile, ne moremo brez njih v trgovini, posebno v denarnem in kreditnem prometu, niti pomisliti na napredek, ker je na borzah zjedinjena ponudba in popraševanje po blagu, katero, obojno je z ekonomijskega stališča najsigurnejši regulator za fiksiranje ceno kakemu predmetu. Jasno je, da razmerje med ponudbo in popraševanjem ni stalno, ali vključ temu se splošni promet ravna po potrebi.

Borzne dogodbe ne vplivajo samo na življenje in srečo onih, kateri delajo na borzi, marveč se dotikajo tudi političnega in trgovskega organizma države in narodov. Indirektno vplivajo borze na vsakega posameznika v državi, če ravno ljudje tega ne vedo, marveč čutijo samo njih vpliv po koristnih ali škodljivih posledicah za gospodarstvo. Borze so torej kakor barometer, na katerem lahko opazujemo gospodarski in politični položaj kakor tudi napredek narodov.

Večji del ljudstva v o borzah jedino, da se tam izdajajo tečajnice (Coursblatt), obvestila o trgovini in da se tam trguje; te trgovine pa ne razumejo. In to je jeden od glavnih vzrokov, da trgovina pri nekaterih narodih ne napreduje. Na borzah se trguje z vsakovrstnim blagom, menjicami in drugimi efekti, čeprav se ti predmeti ne prinašajo na borzo; nadalje se fiksirajo premije za prevažanje in zavarovanje blaga, kakor tudi vse za gospodarstvo in trgovino važne postavbe.

Gledé na različnost predmetov, s katerimi se trguje, razlikujemo: borze za promet blaga in efektov, (Waaren- und Effecten-Börsen), borze za promet blaga, (Waaren-Börsen), borze za promet efektov, (Effecten-Börsen) in borze za promet z domačimi pridarki, (Special-Börsen). V Avstro-Ogerski imamo borze za promet efektov na Dunaju, v Budimpešti in Pragi, — za promet blaga v Trstu, Budimpešti, Dunaju, Pragi, Lovu, Gradcu, Lincu in Černovicah. Specijalne borze so na pr.: v Pragi za sladkor, v Liverpoolu za volno, v Lipskem za knjige itd.

Borze se nahajajo v velikih, krasnih palačah, z velikimi dvoranami, katere so razdeljene na več delov. Eden del je samo za mešetarje in agente, imenuje se: parket (innerer Schranken); v drugem delu se zbirajo borzjanci in spekulanti, to so: kulise (äusserer Schranken), in v tem delu imajo zopet večji kapitalisti posebne oddelke. V interesu vsakega trgovca je, da marljivo obiskuje borzo, ali — če mu to ni mogoče, — da pogosto bere obvestila borz, ker na ta način spozna različne cene blaga, ponudbo in popraševanje po trgovskih predmetih, gospodarske in politične prilike, katere vplivajo na ceno in spekulacijo. To veliko gospodarsko važnost borz so spoznale tudi države in so monopolizirale uredbo teh institutov; izdale so borzne zakone in uredile javno kontrolo nad posli, kateri se tam sklepajo. Borzne starešine, katere imenujejo borzjanci med seboj, so odgovorni, da nobeden član ne dela proti statutom.

Splošna vsebina borznih zakonov je naslednja: Borzo smejo redno obiskovati samo člani borznega zbora, kakor tudi drugi trgovci in tuji, če plačajo vstopnino: Prepovedano je priti na borzo trgovcem v konkursu, bankroterim, ženam in osebam pod kurateljo.

*) Predaval v „Goriški Čitalnici“ dne 26. jul. t. l.

Posli se na borzi sklepajo vsaki dan, razven nedelj in praznikov, navadno od 11—2. popoldne. Borzni statuti govorijo nadalje o pravici in dolžnosti borznih starešin, o dolžnosti mešetarjev, o načinu likvidiranja trgovskih poslov, o publiciranju službene tečajnice po vsaki obdržani borzi. — Ti statuti so merodajni samo za oficijelno borzo, katere poslovanje nadgleduje vladni komisar, za razliko od druge boze (Nachbörse), katero obdržavajo borzijanci v posebnih dvoranih, ko konča oficijelna borza. — Razun teh dovoljenih sestankov so še takšni, kateri so prepovedani, ter se obdržavajo v kavarnah in sličnih lokalih; to so zakotne borze (Winkelbörsen).

Ni vedno mogoče, da bi trgovci osebno sodelovali pri trgovini, ter so radi tega prisiljeni, vzeti na pomoč mešetarje ali borzne agente, katerim so vse trgovske prilike natančno znane. Jedni od njih mešetarji samo z blagom, drugi zopet z efekti in menjicami. O položaju, dolžnosti in delokrogu javnih in zapriseženih mešetarjev govori trgovski zakon in borzna pravila. Izven javnih mešetarjev so tudi privatni, kateri lahko ravno tako opravljajo posle; razlika med njimi je samo ta, da za nje niso mešatarska pravila merodajna. O vsakem sklenjenem poslu izdajo stranke ali mešetarji pisma (Schlussbrief), katera so slika kupnoprodatni pogodbi in morajo biti spisana na posebnih, za to pripravljenih blanketih. — V novjšem času trgujejo in spekulirajo trgovci tudi s pomočjo bank in komisijonarjev. (Bank-Commissions-Geschäfte). Način poslovanja na borzi je navadno sledeči: Če želimo skleniti na borzi kupčijo ali prodajo, potreba je priti na borzo v uradnih urah, poiskati agenta in mu naročiti, da bi on kupil ali prodal za naš račun izvestni predmet. Dalnji razvitek posla ni več naša skrb, ker nas mešetar o vsem obvesti in pošlje nam popoldne zaključna pisma (Schlussbrief) v podpis. Dolžnost trgovca je, vse, kar je važno, zapisati kronološko v borzno knjigo, katera je za njega trgovska knjiga in kot takšna v vsakem oziru zelo važna. Dolžnost trgovca je tudi, zapisati plačano provizijo mešetarja v mešatarsko knjigo. (Dalje pride.)

Književnost.

Vinogradniki! Čuvajte vnsko trto!
— Kratko navodilo, kako uspešno zatiravati najnavadnejše trsne škodljivce. Spisal Anton Kosi, učitelj in vinogradnik v Središču na Štajerskem. Pisatelj je spisal knjižico iz teoretičnih nauk in iz praktičnih izkušenj. Knjižica se dobi pri pisatelju, naroči pa se lahko tudi pri znanih knjigotrcih. Cena je 1 komad 50 vin. Knjižico priporočamo, ker utegne priti prav vinogradnikom.

Vabilo

na redni občni zbor „Hranilnice in posojilnice“ v Cerknem, registrirane zadruge z omejeno zavezo, kateri bode v nedeljo dne 11. avgusta 1901. ob 2. uri popoldne v prostorih gosp. Andr. Kobal-a.

Dnevni red:

1. Poročilo načelstva.
2. Poročilo nadzorstva.
3. Odobritev letnega rač. za l. 1900.
4. Sklepanje o porabi čistega dobička.
5. Spopolnitev načelstva (2 članov.)
6. Slučajnosti.

K obilni udeležbi uljudno vabi vse ude načelstvo.

Opomba: Ako bi ta občni zbor (ob 2. uri) ne bil sklepčen, se vrši ob 1/2 3. uri drugi občni zbor, ki bo smel brezpogojno sklepati, brez ozira na število udeležencev.

Goriška ljudska posojilnica

registrirano društvo z omejeno zavezo v Gorici.
Gosposka ulica št. 7, I. nadstropje v lastni hiši.

Hranilne vloge se sprejemajo od vsakega, če tudi ni član društva, in se obrestujejo po 4 1/2 %. Rentni davek plačuje posojilnica sama.

Posojila se dajejo samo članom, in sicer na menjice po 6 % in na vknjizbe po 5 1/2 %.

Uradije vsaki dan od 9. do 12. ure dopol. in od 2. do 3. ure popol. razven nedelj in praznikov.

Stanje hran. vlog leta 1900. je bilo K 1.263.536.
Poštno-hran. račun št. 837.315.

Trgov.-obrtina registrirana zadruga

z neomejenim jamstvom.

V GORICI, semeniška ul. št. 1, I. nadstr.

Obrestuje hranilne vloge, stalne, ki se nalože za najmanj jedno leto po 5 %, navadne po 4 1/2 % in vloge na Conto - current po 3-60 %. Sprejema hranilne knjižice drugih zavodov brez izgube obresti ter izdaja v zameno lastne. Rentni davek plačuje zadruga sama.

Daje posojila na poroštvo ali zastavo na 5-letno odplačevanje v tedenskih ali mesečnih obrokih, proti vknjizbi varščine na 10-letno odplačevanje, v tekočem računu po dogovoru.

Sprejema zadružnike, ki vplačujejo delež po 300 kron po 1 krono na teden, ali daljših obrokih po dogovoru. Deleži se obrestujejo po 6-15 %.

Vplačevanje se vrši osebno ali potom poloznic na čekovni račun št. 842.366.

Uradne ure: od 9—12 dopoldne in od 3—4 popoldne; ob nedeljah in praznikih od 9—12. dopoldne.

Leta 1881. v Gorici ustanovljena tvrdka
E. Riessner, v Nunski ulici 3,

(nasproti nunski cerkvi)

priporoča preč. duhovščini in slav. občinstvu svojo lastno izdelovalnico umetnih cvetic za vsakovrstne cerkvene potrebe. Ima veliko zalogo nagrobnih vencev, za mrtvaške potrebe, voščene sveče itd. vse po zmerni ceni. Naročila za deželo izvršuje točno in solidno. Priporoča slav. občinstvu tudi svojo tiskarno črk na perilo.

Karol Draščik,

pekovski mojster in sladčičar
v Gorici na Kornu št. 8.

Priporoča vsakovrstno pecivo, kolače za birmarce, torte i. t. d.

Priporoča se slavnemu občinstvu za mnogobrojna naročila ter obljublja solidno postrežbo po jako zmernih cenah.

Dobre ure in po ceni!

s 3-letnim pismenim jamstvom razpošilja na zasebnike

Hanns Konrad,

tovarna ur ter izvoz zlatulne Most (Česko).

Dobra ura Rem. iz niklja fl. 3-75; srebrna ura Rem. fl. 5-80; srebrna verižica fl. 1-20; budilnik iz niklja fl. 1-95.

Tvrdka je odlikovana s c. kr. orlom; ima zlate in srebne svetilje iz razstav ter tisoče priznanih pisem. — Ilustrovan cenik zastoji!

Rihard Brass

Gorica

zaloga vin in špirta na debelo.

Ulica Vetturini št. 11.

Domača, istrska in dalmatinska vina ter žganja prve vrste po nizkih cenah.

KAVA

DRUŽBE

SV. CIRILA IN METODA V LJUBLJANI.

Ivarina je najboljša cikorija.

ZALOGA

PRI

IV. JEBAČINU

V LJUBLJANI.

Cenjena gospodinja!

Ne dajte si usiljevati drugih izdelkov cikorij, ampak zahtevajte povsod najboljši pridevek k pravej bobovi kavi, to je cikorija ali: „Kava družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani“

Dobiva se povsod!

Glavna zaloga pri: IVANU JEBAČINU v Ljubljani.

Anton Pečenko

Vrtna ulica 8 — GORICA — Via Giardino 8
priporoča

pristna bela
in črna vina
iz vipavskih,
furlanskih,

briskih, dal
matinskih in
isterskih
vinogradov.

Dostavlja na dom in razpošilja po železnici na vse kraje avstro-ogerske monarhije v sodih od 56 litrov naprej. Na zahtevo pošilja tudi uzorce.

Cene zmerno. Postrežba poštena.

Balzama leknarja A. Thierry-ja

z zeleno varstveno znamko nuna se razpošilja 12 malih ali 6 dvojnatih steklenic za 4 krone poštne prosto.

A. Thierry-jevo
centifolijno ustno mazilo.

2 lončka K 3-50. — Razpošilja poštne prosto proti predplačilo zneska

A. Thierry-jeva lekarna h Angelju varuhu v Pregradi pri Rogatecu-Slatini.

Dunaj, glavna zaloga: lekarnar C. Brady, Fleischmarkt 1.

Rudimpešta: Lekarnar J. pl. Torök in dr. Egger.

Agram: Lekarnar S. Mittelbach.

— Povsod se dobiva na drobno. —

Lekarna

Cristofolletti v Gorici

Prave in edine želodčne kapljice z znamko sv. Antona Padovanskega.

(Varstvena znamka).

Zdravilna moč teh kapljic je neprekosljiva — Tekapljice *vredejo redno prebavljanje*, če se jih dvakrat na dan po jedno žličico popije. *Okrepé pokvarjeni želodec storé, da zgine v kratkem času omotica in životna lenost* (mrtvost). Te kapljice tudi storé, da človek *raji je*.

Cena steklenici 60 vln.

Prodajajo se v vseh glavnih lekarnah na svetu. Za naročitve in pošiljatve pa jedino le v lekarni

Cristofolletti v Gorici.

„Krojaška zadruga“

vpisana zadruga z omejeno zavezo v Gorici.

Gosposka ulica št. 7.

Velika zaloga manufakturnega blaga.

Priporoča cenj. odjemalcem svoje v obširni izbiri dospelo novo sveže blago za jesensko in zimsko dobo, za ženske in moške; vsakovrstna sukna, kot: Loden, Cheviot, Kammgarn i. dr.

Krasna izbira volnenin, forštajnov (porčet), »Lawn Tennis« i. dr. za ženske obleke.

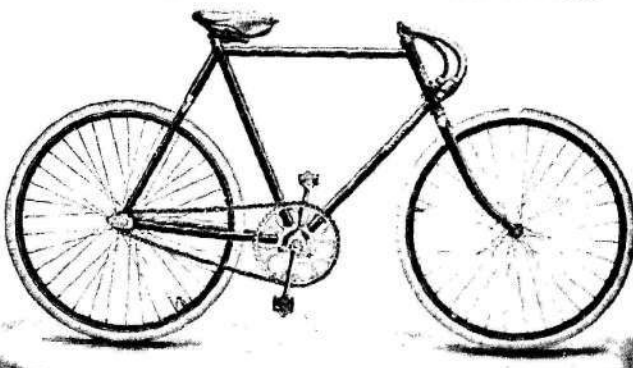
Priporoča izborno perilo, bombažasto in evirnasto, katero prejema iz prvih sležkih tovarn; med temi ima tudi preproge, namizne prte, zavese, žepne rute, bombažaste in evirnaste, blago za blazine, plahte, koytre, žamet in pliš v vseh barvah; prtenino, ogrinalke itd. Lepo perilo za moške in sicer: srajce, ovratnike, zapestnice, prsnike, ovratnice, nogovice, Jäger-srajce, za hribolazce itd. itd.

Vse po najnižjih in zadnjih cenah brez pogaanja.

Na željo se pošlje tudi uzorce, poštne proste.

Pozor!

Dvokolesa Helical-Premier

prva znamka

svetovne angleske tovarne z

zaviro zadej in s prostim

tekom spredaj, kakor tudi

dvokolesa Regent-Special in

Courir po jako zmernih cenah

imata v zalogi podpisana, ki

se priporočata sorojakom.

Z vsem spoštovanjem

Saunig & Dekleva, Gorica, ulica Municipio 1.

Mineralne vode

vseh vrst

se dobi v mirodilnici pri

A. JERETIČ-U

v Gorici — Tržna ulica (poslopje okr. sodišča.)